

LUX

3 FILMA
24 JEZIKA
28 DRŽAVA

FILM

DAYS

MUSTANG

Denize Gamze Ergüven
Francuska, Njemačka, Turska, Katar

MUSTANG

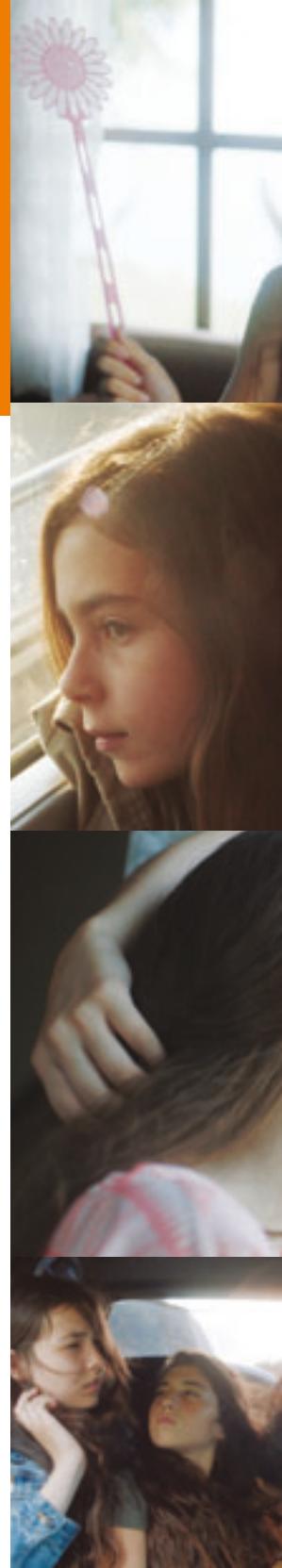
DENIZE GAMZE ERGÜVEN

Početak je ljeta. Lale, Nur, Ece, Selma i Sonay pet su sestara povezanih kao pet prstiju ruke. U jednom selu na sjeveru Turske sestre se vraćaju iz škole u nevinoj igri s dječacima. Njihova zaigranost može se protumačiti i kao razvratno ponašanje, što uzrokuje skandal neočekivanih posljedica. Obiteljska se kuća postepeno pretvara u zatvor, satovi kućanskih poslova zamjenjuju školske sate, a počinju se pripremati i udaje. Žudnja za slobodom zajednički je pokretač pet sestara koje zaobilaze granice koje su im nametnute.

KONTEKST: SEKULARIZAM, PATRIJARHAT, JEDNAKOST, TEŽAK SUŽIVOT VRIJEDNOSTI

Scenarijem redateljice Denize Gamze Ergüven posebno je naglašen prijelaz koji vodi do brze izolacije pet mladih djevojaka punih života i koji se zasigurno treba shvatiti više kao ekstremna i iznimna situacija nego kao prikaz turske stvarnosti. Turska je doista zemlja brojnih suprotnosti. Žene su do bile pravo glasa na nacionalnim izborima 1934., što je puno ranije u usporedbi s brojnim europskim državama, međutim njihova je prisutnost u političkom životu iznimno slaba. Rastrgana između emancipacijskih vrijednosti sekularne države utemeljene početkom 20. stoljeća i patrijarhalne tradicije duboko usađene u društvo, Turska je 2001. usvojila novi građanski zakonik kojim je ženama omogućena jednakost u svim područjima. Istovremeno u Turskoj jačaju nove političke stranke vjerskog utemeljenja – posebno AKP (Stranka pravde i razvoja) – stranke koje zagovaraju daleko tradicionalniji pristup u odnosu na položaj žena u društvu.

Ta je kontrastna, gotovo pa šizofrena situacija (posebno između gradova i sela, između metropole i provincije) u kojoj se razvija tursko društvo naročito dobro prikazana u filmu Denize Gamze Ergüven koji snažno i vjerodostojno uspijeva dočarati težak suživot dvaju svjetova oprečnih vrijednosti. Iako nije nužno reprezentativna, proširena obitelj, koju čini pet sestara s bakama, stricem i tetkama, jednako tako u obliku bajke i s puno odvažnosti preispituje ulogu žene u tradicionalnim društvima. Na taj način navodi i na razmišljanje o ključnom problemu koji uvjetuje, između ostalog, pristupanje Europskoj uniji. Zbog toga će upravo ta važna dimenzija odrediti opći okvir ove analize.

UDALJENA STVARNOST

Iako *Mustang* inspiraciju crpi iz stvarnog života, opis te stvarnosti nije isključivo realističan. Sam naslov već u početku najavljuje priču s elementima bajke u kojoj divlji konj postaje simbolični prikaz pet djevojaka, a posebno Lale. Bajkovitu dimenziju susrećemo i na razini scenarija čija je karakteristika, između ostalog, igra opreka između dvije vrste likova (sestara i ujaka Erola) i konfliktna situacija koja se neprestano pogoršava, ali završava dvostrukim simboličnim preokretom. Konačno, mračan ton filma redovito je popraćen duhovitim opaskama zahvaljujući kojima dramatične događaje koji se odigravaju pred nama možemo promatrati s odmakom.

PET NEODVOJIVO POVEZANIH SESTARA

Za pet sestara možemo reći da su neodvojivo povezane i da na neki način djeluju kao jedna cjelina, sve što se dogodi jednoj, odražava se na osjećaje i ponašanje drugih sestara.

Ta je nedjeljivost popraćena postupnim razdvajanjem djevojaka. Premda Lale, koja je najmlađa, najglasnije veliča slobodu i predvodi pobunu, njezine sestre imaju različite, ponekad suprotne reakcije u odnosu na sudbinu koja im je nametnuta. Dok Sonay prkosí baki odbijajući sklopiti unaprijed dogovoren brak i jedina je koja će uspjeti udati se za muškarca kojeg voli – u pravome trenutku doživljava iskrenu i uzajamnu ljubav koju će obitelj prihvati pod uvjetom da se odmah uda – Selma se, s druge strane, prepusta sudbini, što je karakterističan stav velikog broja žena koje u patrijarhalnim društвima prihvачaju neželjeni brak kao neizbjеžan.

PONAVLJANJE

Igra opreka između ujaka Erola i njegovih nećakinja glavni je zaplet filma koji odlikuje niz događaja koji se uz manje izmjene ponavljaju i nadovezuju.

PREOKRET

Postupnom radikalizacijom sukoba između ujaka Erola (koji predstavlja taj poredak) i Lale (koja predstavlja pobunu protiv tog poretka) stvara se dramatična napetost koja na kraju filma kulminira neočekivanim preokretom. Dok se Erol ne uspijeva vratiti kući oko koje je sam podigao utvrdru jer je zarobljen u vlastitu zamku, taj zatvor paradoksalno postaje utočište i instrument slobode mladih djevojaka.

Taj će preokret omogućiti slobodu riječi: Nur, koja je do tog trenutka poslušno i mirno surađivala, trga svoju haljinu i kroz prozor baca komadiće, urlajući da će pozvati policiju i ispričati im sve što se dogodilo. Unatoč svojim mladim godinama, tim stavom ukazuje na to da je savršeno svjesna činjenice da je njezina obitelj protiv djevojaka poduzela nezakonite mjere, bilo da je riječ o prisilnim brakovima, bilo o povlačenju iz škole ili općenito o nasilju prema njima, koje god prirode ono bilo. U kontekstu *Mustanga*, takav simbolični preokret predstavlja snažnu političku poruku priče koja jasno ukazuje na društvo pravne jednakosti koja u stvarnosti još uvijek ne postoji.

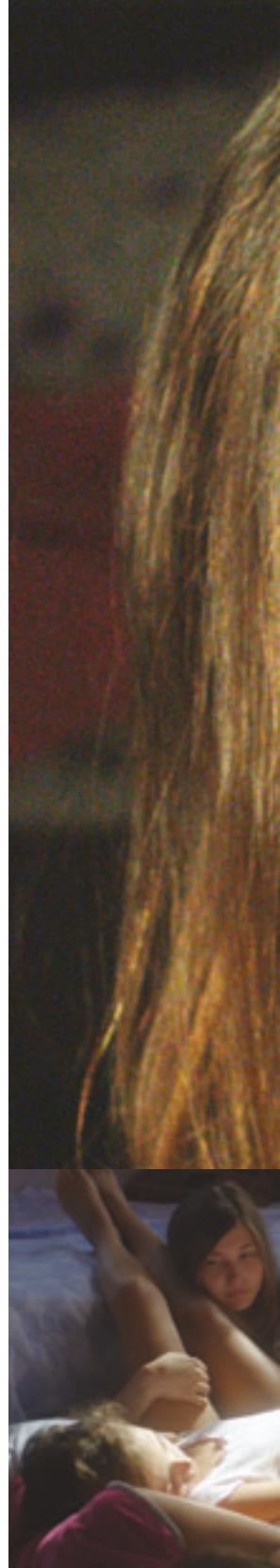
KOMPENZACIJA

Preokret koji predstavlja i klimaks filma popraćen je i vidljivom promjenom tonaliteta. Za razliku od rastuće dramske napetosti koja karakterizira scenarij, sada vladaju olakšanje i smijeh. Iako razbacani, elementi komedije već su bili prisutni u priči.

Više je komičnih situacija prikazano posebno kroz interakciju skupine mladih žena i bake. Podijeljene između patrijarhalnih tradicija i osjećaja solidarnosti s mladim djevojkama, te starije žene neprestano se nalaze između dva svijeta. Iako od svojih unuka očekuje uzorno i „časno“ ponašanje, baka ih brani pred pretjerano autoritarnim Erolom prikrivajući njihovo ponašanje koje se smatra neprimjerenim ili pozivajući svoga sina na red.

Ali najsmješnija scena filma je ona koja se odvija u selu nakon što sestre pobegnu na nogometnu utakmicu. Kada ih baka ugleda na televiziji, izgubi svijest. U strahu da muškarci također ne vide taj prijenos, tetka Emina čekićem počne uništavati električnu kutiju koja opskrbljuje domaćinstvo strujom. Kada muškarci shvate da ostatak sela ima struje, ne okljevajući ni trenutka, tetka se odlučno uputi prema električnom stupu i obruši na njegov vrh sve dok ne nastupi fatalna eksplozija i cijelo mjesto ne utone u mrak. Velika napetost do koje dolazi zbog mogućnosti da Erol otkrije bijeg nećakinja ovdje gubi svoj dramatični karakter zbog tih gotovo nadrealnih scena koje se odvijaju izvan vidokruga muškaraca, koji su sada nasamareni i samim time simbolično lišeni svoje moći.

I na kraju filma, kada ga Nur i Lale uspiju zaključati izvan „utvrde“ koju je sam izgradio kako bi ih zatvorio, ujak Erol opet je ismijan. Podrazumijeva se da je ta scena izvor velike napetosti jer Erol na sve načine pokušava ući u kuću s namjerama za koje se može pretpostaviti da su ubilačke (ili nasilne), ali činjenica da je upao u vlastitu zamku u stilu *tko pod drugim jamu kopa...* ovdje izaziva komičan efekt koji može rezultirati samo pozitivnom reakcijom gledatelja i gledateljica.

SMJERNICE ZA DALJNJE RAZMIŠLJANJE: PRISTUP PROSTORU

U *Mustangu* Deniz Gamze Ergüven podsjeća na jaz koji postoji između javnog prostora koje pripada modernom svijetu i privatne sfere u kojoj još uvijek vladaju tradicionalne vrijednosti patrijarhalnog društva. Prepoznajete li taj jaz i u našim društvima?

Vinciane Fonck

les grignoux

REDATELJICA: Deniz Gamze Ergüven
SCENARIJ: Deniz Gamze Ergüven,
Alice Winocour
ULOGE: Güneş Nezihe Şensoy, Elit Iscan,
Doğa Zeynep Doğuşlu, Tugba Sunguroglu,
Ilayda Akdogan, Nihal G. Koldas, Ayberk Pekcan
SNIMATELJI: David Chizallet, Ersin Gök
GLAZBA: Warren Ellis
PRODUCENT: Charles Gillibert
KOPRODUCENT: Frank Henschke
PROIZVODNJA: CG Cinéma
KOPRODUKCIJA: VISTAMAR FILMPRODUKTION
GODINA: 2015.
TRAJANJE: 94 min.
VRSTA: drama
ZEMLJE: Francuska, Njemačka, Turska, Katar
JEZIK IZVORNE VERZIJE: turski

NAŠE PRIČE PRIKAZANE KROZ EMOCIJU FILMA

Europski parlament sa zadovoljstvom predstavlja tri filma koja se natječu za FILMSKU NAGRADU LUX za 2015. godinu:

MEDITERRANEA (SREDOZEMLJE) Jonasa Carpignana
Italija, Francuska, Sjedinjene Države, Njemačka, Katar

MUSTANG Denize Gamze Ergüven
Francuska, Njemačka, Turska, Katar

UROK (LEKCIIJA) Kristine Grozeve i Petra Valchanova
Bugarska, Grčka

Ove slojedive priče koje su plod velike predanosti i kreativnosti nadarenih mladih europskih redatelja prikazivat će se na četvrtom izdanju događaja DANI LUX FILMA.

FILMSKA NAGRADA LUX

Kultura igra ključnu ulogu u izgradnji naših društava. S tom je mišlju Europski parlament 2007. pokrenuo FILMSKU NAGRADU LUX radi poboljšanja distribucije europskih filmova u Europi i poticanja rasprave o važnim društvenim pitanjima diljem Europe. FILMSKA NAGRADA LUX jedinstvena je inicijativa. S obzirom na to da se većina europskih koprodukcija prikazuje samo u zemlji porijekla i rijetko doživi distribuciju na drugim tržištima, FILMSKOM NGRADOM LUX tri europska filma dobivaju rijetku mogućnost titljanja na 24 službena jezika EU-a.

Dobitnika FILMSKE NAGRADE LUX odabiru zastupnici u Europskom parlamentu, a pobjednik će se proglašiti 25. studenog 2015.

DANI LUX FILMA

**GLEDAJTE,
KOMENTIRAJTE
& GLASUJTE!**

@luxprize
#luxprize

LUX
PRIZE
.EU

Zahvaljujući nagradi FILMSKA NAGRADA LUX nastao je i događaj DANI LUX FILMA. Na DANIMA LUX FILMA široj europskoj publici se od 2012. prikazuju tri filma koja se natječu za FILMSKU NAGRADU LUX. Pozivamo vas da na DANIMA LUX FILMA doživite neizbrisivo kulturno iskustvo koje nadilazi granice. Od listopada do prosinca 2015. možete se pridružiti filmofilima diljem Europe na projekcijama filmova *Mediterranea (Sredozemlje)*, *Mustang* i *Urok (Lekcija)* na jednom od 24 službena jezika EU-a. Ne zaboravite glasovati za omiljeni film na našoj internetskoj stranici *luxprize.eu* ili na našoj Facebook stranici!

NAGRADA PUBLIKE

Gledatelji svojim glasovima odlučuju o dobitniku Nagrade publike u okviru FILMSKE NAGRADE LUX. Glasujte za filmove *Mediterranea (Sredozemlje)*, *Mustang* ili *Urok (Lekcija)* i natječite se za priliku da na poziv Europskog parlamenta sudjelujete na međunarodnom filmskom festivalu u Karlovim Varima u lipnju 2016. i tamo proglašite dobitnika Nagrade publike.